

1211 Sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Geçici Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 15.12.1984 Sayı : 18606)

Kanun No.
3098

Kabul Tarihi
6 . 12 . 1984

MADDE 1. — 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 4. — I — Bankanın temel görevleri bu Kanun hükümlerine göre :

- a) Para ve kredi politikasını, kalkınma planları ve yıllık programlara uygun bir tarzda yürütmek;
- b) Hükümetle müştereken millî paranın iç ve dış değerini korumak amaçlarıyla gerekli tedbirleri almak;
- c) Millî paranın hacim ve tedavülünü, bu Kanun gereğince düzenlemek;
- d) Bankalara kredi verme işlerini bu Kanunda belirtilen esas ve sınırlar içinde yürütmek;
- e) Para arzını ve ekonominin likiditesini düzenlemek amacıyla açık piyasa işlemleri yapmak;
- f) Mevduat vade ve türleri ile mevduatta vade müddetlerini ve bunların yürürlük zamanlarını tayin etmek;
- g) Millî para ile altın ve yabancı paralar arasındaki muadeleti Hükümetçe belirlenecek esaslar dairesinde tayin etmek;

h) İlgili mevzuat ve Hükümetçe alınacak kararlar çerçevesinde altın ve döviz rezervlerini, ülke ekonomik menfaatlerine uygun şekilde yönetmek;

i) Hükümetçe alınacak kararlar çerçevesinde borsada döviz ve kıymetli madenler üzerinde işlem yapmak;

j) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunu idare ve temsil etmektir.

Banka özellikle, bu Kanun hükümlerine göre, Hükümetin malî ve ekonomik müşavirlik, malî ajanlık ve haznedarlık görevlerini ifa eder.

II. Bankanın temel yetkileri :

- a) Türkiye'de banknot ihracı imtiyazı tek elden Bankaya aittir.
- b) Banka, 40 ncı maddede düzenlenen para-kredi konularında karar alma ve Hükümete öneride bulunma yetkisini haizdir.
- c) Banka, kendi işlemlerinde uygulayacağı reeskont, iskonto ve faiz oranlarını, Hükümetçe izlenen ekonomik politikaları da göz önünde bulundurarak tespit eder.

III. Bankanın başlıca müşavirlik görevleri :

- a) Hükümet, gerektiğinde para ve krediye ilişkin tedbirlerin alınmasında Bankanın görüşünü alır.
- b) Bankalar Kanununun uygulanması ile veya genel olarak bankacılık ve kredi mevzuları ile ilgili hususlarda Hükümetçe istenecek istişari mütalaaları verir.

c) Bankalar ve diğer malî kurumlarla ilgili kuruluş izinleri ve bunlardan, tasfiyeleri hususunda karar alma yetkisi Hükümete ait olanların tasfiyeleri hakkında karara varılmadan önce Bankanın mütalaası alınır.

Banka bu Kanunla kendisine verilen yetkileri kendi sorumluluğu altında müstakil olarak kullanır.

MADDE 2. — 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 22. — Banka Meclisinin görev ve yetkileri aşağıda gösterilmiştir.

1. Tedavüldeki banknotların, gerektiğinde yeni bir emisyonla değiştirilmesi ile tedavülden kaldırılma ve yok edilme şartlarının tayini;

2. Kendi işlemlerinde uygulayacağı reeskont, iskonto ve faiz hadleri ile ücret ve komisyonların tespiti;

3. 40 ncı maddenin II numaralı paragrafının (b) bendi ile (c) bendinin ikinci fıkrası gereğince Başbakanlığa yapacağı öneriler ile aynı paragrafın (a) bendinde, (c) bendinin birinci fıkrasında ve (d) bendinde düzenlenen hususların karara bağlanması;

4. Bankaca açılacak kredilerin esas ve şartları ile reeskont ve avans limitlerinin tespiti;
5. Mevduat vade ve türleri ile mevduatta vade müddetlerinin ve bunların yürürlük zamanlarının tayini;
6. Millî para ile altın ve yabancı paralar arasındaki muadeletin 4 üncü maddenin (g) bendi uyarınca tayini;
7. 4 üncü madde çerçevesinde altın ve döviz rezervlerinin yönetimi ile borsada, döviz ve kıymetli maddenler üzerinde yapılacak işlemlere ilişkin esas ve şartların tespiti;
8. Bankanın yıllık kadrolarının onaylanması;
9. Bankanın idare, teşkilat ve hizmetlerine ilişkin olarak Yönetim Komitesince hazırlanan yönetmeliklerin onaylanması;
10. Banka ihtiyacı için gayrimenkul satın alınması veya iktisabı ve Bankanın maliki bulunduğu gayrimenkullerin gerektiğinde satılması hakkında karar alınması;
11. Yönetmeliklerle kabul edilen hadler üstündeki meblâğlara ve kıymetlere ilişkin sulh, ibra ve terkin konularında karar verilmesi;
12. Bankanın yıllık faaliyet raporunun, bilanço, bütçe ve kâr ve zarar hesaplarının ve Genel Kurul gündeminin hazırlanması;
13. Yönetmelikle tayinler; Banka Meclisine bırakılan Banka personelinin atanması ve Bankayı ilzam edeceklerin imza yetkilerinin belirtilmesi;
14. Bankaların bankacılık işlerini yürütebilmek için ihtiyaç duydukları gayrimenkullerin nitelik, sayı ve büyüklüğünün belirlenmesi ve bankaların sermayesine % 10'un üstünde katıldıkları ortaklıklarla bunların sermayelerinin çoğunluğuna sahip oldukları ortaklık ve kuruluşların iş konularının gerektirdiği iş yeri, fabrika, imalathane ve eklentileri gibi gayrimenkuller dışında kalan gayrimenkulleri edinmelerine izin verilmesi;
15. Yukarıdaki fıkralar dışında, bu Kanunda Banka Meclisinin kararına bağlı konular ve Başkanlıkça (Güvernörlük) tetkik ve tasvibe sunulacak sair hususlar hakkında karar alınması.

MADDE 3. — 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

B) BAŞKAN (Güvernör) YARDIMCILARI

Nitelik, atanma, görev ve yasaklar

Madde 29. — Bankanın dört Başkan (Güvernör) Yardımcısı olup, bunlar yükseköğrenim görmüş, maliye, iktisat ve bankacılık alanlarında bilgi ve tecrübe sahibi olanlar arasından, Banka Meclisinin teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca beş yıl süre ile atanırlar. Bu sürenin sonunda tekrar atanmaları caiz olduğu gibi, sürenin bitiminden evvel aynı usulle değiştirilmeleri de mümkündür.

MADDE 4. — 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 39 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 39. — Banka, Banka Meclisince zaman zaman tespit edilecek kendi işlemlerinde uygulayacağı reeskont, iskonto ve faiz hadlerini ve açık piyasa politikasının şartlarını ilan eder.

Dördüncü madde gereğince, Banka Meclisince tayin olunacak altın ve döviz alış ve satış fiyatları ile 22 nci maddenin 3 üncü ve 5 inci bentleri uyarınca alınan kararlar Resmî Gazete ile ilan edilir.

MADDE 5. — 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 40 uncu maddesinin II numaralı paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

II. a) Kanunî karşılıklar :

Bankaların taahhütlerine karşı bulduracakları umumî disponibilitenin nitelik ve oranı gerektiğinde Bankaca tespit edilir.

Bankalar umumî disponibiliteden başka, Banka nezdinde açılacak hususî bloke birer hesapta nakden münzam karşılık tesis etmekle mükellefler.

Munzam karşılıklara gerekli görülmesi halinde uygulanacak faiz oranları ile bu karşılıklara ilişkin diğer esas ve şartlar Bankaca belirlenir.

Bankalar, Bankaca tespit edilecek esaslara göre düzenleyecekleri cetvellere göre mevduatlarında meydana gelen artışa tekabül eden karşılıkları yine Bankaca belirlenecek süreler içinde Bankadaki hususî hesaba yatırmak zorundadırlar.

Banka, mevduatı olağanüstü çekilmekte olan bir bankanın talebi halinde, mevduat cetvellerinin verilmesini beklemezsizin azalmaya tekabül eden karşılığı iade eder. Banka olağanüstü mevduat çekilişi hallerinin neler olduğunu ve karşılık iade esaslarını belirler.

Munzam karşılıklar, hiçbir maksat ve mevzuun finansmanı için kullanılamaz.

Banka, munzam karşılık oranlarını müddetinde tesis etmeyen veya noksan tesis eden bankalara eksik kısım üzerinden tespit edeceği bir nispette; disponibilitate oranını eksik tesis eden bankalara da eksik tesis olunan disponibl değerler üzerinden, bu hususta belirleyeceği esas ve şartlara göre cezaî faiz tahakkuk ettirir.

Yukarıdaki fıkra gereğince tahakkuk ettirilen cezaî faiz alacaklarının tahsilinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Tahsil edilen cezaî faizler, Başbakanlıkça belirlenecek oranlarda, Banka nezdindeki Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ile Faiz Farkı İadesi Fonuna gelir kaydedilir.

Bu maddenin II numaralı paragrafının (a) bendinde belirlenen düzenlemeler Bankanın yayınlacağı tebliğlerle yürürlüğe girer.

b) Faiz oranları :

Banka, kredi işlemlerinde ve mevduat kabulünde alınacak ve verilecek azamî faiz oranları ile temin edilecek diğer menfaatlerin ve tahsil olunacak masrafların nitelik ve azamî sınırlarının tespitine, bunların kısmen veya tamamen serbest bırakılmasına ve yürürlük zamanlarının tespitine ilişkin olarak Başbakanlığa önerilerde bulunur.

c) Banka kredilerinin düzenlenmesi :

Banka, kalkınma planları ve yıllık programların hedeflerine uygun olarak banka plasmanları üzerinde nitelik ve nicelik bakımından tanzim tedbirleri ittihaz eder ve umumî kredi hacmi ile umumî kredi hacmi içinde muhtelif kredi nevelerinin sektörler ve mevzular itibarıyla dağılımını ayarlar.

Banka, kredilerin kalkınma planlarının amaçlarına yönlendirilebilmesi ve kredi düzenlemesinde, yukarıdaki fıkroda belirlenen amacın tahakkuku için ayrıca fon kurmaya, kaldırmaya, kaynağını kredilere tahakkuk ettirilen faizlerden veya sair suretlerle sağlamaya ve bunların yürürlük zamanlarını tespite ilişkin olarak Başbakanlığa önerilerde bulunur.

Bankanın, yukarıdaki (b) bendi ve (c) bendinin ikinci fıkrasına istinaden Başbakanlığa yapacağı öneriler, Yüksek Planlama Kurulunun uygun mütalaası ve Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe girer.

d) Diğer yetkiler ve görevler :

Banka, taksitli satışların tabi olacağı esas ve şartları; özel sektöre mensup kuruluşlarca satışa çıkarılacak tahvillerin faizlerini tespit edebilir.

MADDE 6. — 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 43 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

BÖLÜM — IV

Bilgi İsteme ve Risklerin Toplanması

Bilgi isteme yetkisi, bankaların bilançoları ve raporları

Madde 43. — Türkiye'de faaliyette bulunan bütün bankalar yıllık bilançoları ile kâr ve zarar hesaplarını, idare meclisi ve murakıp raporları ile birlikte, umumî heyetlerinin toplantı tarihinden itibaren en geç bir ay içinde Bankaya vermekle yükümlüdürler.

Banka, bankalardan mevduat, kredi, döviz ve diğer işlemlerine ait her türlü bilgiyi isteyebilir. Şu kadar ki, bankalardan, müşterilerinin şahsî tevdiat hesapları hakkında bilgi istenemez.

Bankalar, malî durumlarının gözetim ve denetiminin sağlanması amacıyla, Başbakanlıkça belirlenecek, bağımsız denetim kuruluşlarınca hazırlanacak denetim raporlarını, Bankaya vermek zorundadırlar.

Bankalar, Bankanın 2 ve 3 üncü fıkralar gereğince isteyeceği bilgileri Bankanın belirteceği süre içinde vermeye mecburdurlar. Banka, bankaların malî durumlarını takip ve tetkik eder, gerektiği takdirde, bunlar hakkındaki mütalaalarını teklifleriyle birlikte Başbakanlığa bildirir.

MADDE 7. — 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 46 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Orta vadeli reeskont ve avans işlemleri

Madde 46. — Banka, Banka Meclisince tespit edilecek esas ve şartlar dahilinde, bankalar tarafından tevdi edilecek, vadelerine en çok sekiz yıl kalmış olan senetleri reeskonta kabul edebilir veya mukabilinde avans verebilir. Bu senetlerde, en az iki imzanın bulunması şarttır.

MADDE 8. — 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 47 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 47. — 51 inci madde hükmüne göre yapılacak işlemler hariç olmak üzere, Banka, bir önceki yıl sonu bilançosuna göre kullandığı toplam kredilerinin binde beşini aşan bir meblağı ihtiva eden senet ve vesikalari reeskonta kabul edemeyeceği gibi, teminat olarak da kabul edemez.

Aynı imzaları taşıyan birden fazla senetlerin toplamı, yukarıda yazılı tutarı aştığı takdirde, fazlası reeskonta veya teminata kabul edilemez.

MADDE 9. — 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 52 nci maddesinin (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

b) Devlet iç istikrazı, kamu idare ve müesseseleri tahvilleri ile ödenmiş sermayesi en az 500 milyon Türk Lirası olan anonim şirketlerin borsada kayıtlı tahvillerini alıp satabilir.

Bu bentde yazılı sermaye miktarı, toptan eşya genel endekslerindeki değişmeler göz önünde bulundurulmak suretiyle Banka Meclisince gerektiğinde yeniden belirlenir.

MADDE 10. — 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 68 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 68. — a) Kanunun 43 ve 44 üncü maddelerinde gösterilen zorunluluk ve yükümlülükleri yerine getirmeyen bankalar ile sorumlu organları hakkında 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 78 inci; Kanunun 40 ncı maddesinin II ncı paragrafının (a) bendi uyarınca umumî dispoñibilite ve mevduat karşılıkları için tespit edilen oranları müddetinde tesis etmeyen veya noksan tesis eden bankalar hakkında aynı Kanun Hükmünde Kararnamenin 77 nci maddesinin 3 üncü fıkrası ve (c) bendi uyarınca aldığı ayarlama kararlarına uymayan bankalar hakkında aynı Kanun Hükmünde Kararnamenin 78 inci maddesinde gösterilen cezalar uygulanır.

Yukarıdaki fıkrada sayılan maddeler dolayısıyla ko vuşturma yapılması, bankaca kanuna aykırılığın tespiti halinde bankanın bildirmesi üzerine, diğer hallerde bu bankanın görüşünü alarak Başbakanlık tarafından Cumhuriyet Savcılığına müzekkere yazılmasına bağlıdır. Bu takdirde, aynı Kanun Hükmünde Kararnamenin 86 ve 87 nci maddeleri uygulanır.

b) Bu Kanunun 35 inci maddesi hükümlerine aykırı hareket edenler (a) bendinde yazılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 82 nci maddesi gereğince cezalandırılırlar.

MADDE 11. — 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE — 14.1.1970 tarih ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununda adı ge-
çen; «Maliye Bakan» ve «Maliye Bakanlığı» ifadeleri, «Başbakan» ve «Başbakanlık» olarak değiştirilmiştir.

MADDE 12. — 1. Bu Kanunun 9 uncu maddesi, 70 sayılı Bankalar Hakkında Kanun Hükmünde Kararna-
menin XIII üncü bölümü yürürlüğe girdiği tarihte diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

2. Bu Kanunun 9 uncu maddesi yürürlüğe girinceye kadar 14.1.1970 tarih ve 1211 sayılı Kanunun 68
inci maddesinin uygulanmasına devam olunur.

3. Bu Kanunun 6 ncı maddesinin 3 üncü fıkrası 1987 yılı başından itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 13. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Cilt	Türkiye Büyük Millet Meclisi	
	Birleşim	Sayfa
1	10	55
8	33	665
9	35	10:27,29:31

I - Gerekçeli 225 S. Sayılı basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 35 inci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisi Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret ve Plan ve Bütçe komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/20.